

Ohjeita etätutkimuksen toteuttamiseen

Yleistä

Etänä (toisin sanoen ei-kasvokkain) tehtävässä tutkimuksessa ja arvioinnissa tulee huomioida tekijänoikeuksiin, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät lait, asetukset, määräykset ja ohjeet. Lisäksi on huomioitava ammattiin kuuluvat - esimerkiksi psykologien - ammattieettiset periaatteet. Psykologien on syytä tutustua myös Psykologiliiton julkaisemaan suositukseen psykologipalveluiden toteuttamisesta etäteknologian avulla. Suositus löytyy liiton jäsenalueelta. Tämä ohje täydentää näitä yleistason ohjeita.

Etätutkimusta tekevän ammattilaisen vastuulla on huolehtia testisalaisuuden säilymisestä. Hänen on varmennuttava siitä, että tutkittava ei tallenna testaustilannetta tai kopioi testimateriaalia. Testimateriaali on tekijänsuojan alaista, eikä sitä saa kopioida tai skannata omaan käyttöön eikä luovuttaa tutkittavalle esimerkiksi postitse tai pdf-muodossa.

Nettitestit

Etätutkimukseen sopivat parhaiten verkkotestausalustalla (esimerkiksi Hogrefe Test System) käytettävät menetelmät, niin sanotut nettitestit. Näidenkin tuloksia tulkittaessa on syytä huomioida, että normit on yleensä kerätty valvotussa tilanteessa. Myös nettitestien kohdalla on huomioitava etätutkimuksen rajoitteet, kuten mahdolliset ongelmat verkkoyhteyksissä. Lisäksi on varmistettava, että tutkittava vastaa tehtäviin itsenäisesti.

Kasvokkain esitettävien menetelmien soveltuvuus etäkäyttöön

Yksilötutkimuksen tyypillisesti kasvokkain tehtävistä menetelmistä haastattelu, kielelliset tehtävät tietyin rajoituksin ja kyselylomakkeet voi harkinnan mukaan tehdä soveltaen etänä. Esimerkiksi kyselylomakkeita voi tarvittaessa käyttää esittämällä väittämät suullisesti.

Tutkija voi esittää testimateriaalia (kuten kuvia) etäyhteyden välityksellä erillisellä kameralla, esimerkiksi dokumenttikameralla. Visuaalista materiaalia esitettäessä tutkijan on varmistuttava, että tutkittava näkee

samanaikaisesti tutkijan ja ärsykekuvat ja että tutkija näkee samanaikaisesti tutkittavan reaktiot. On hyvä muistaa, että verkkoyhteydessä saattaa esiintyä satunnaista viivettä.

Tehtävät, jotka edellyttävät muuta testimateriaalia, kuten palikoita tai kynää, eivät kovin helposti sovellu etäyhteydellä esitettäväksi.

Tutkimustilanne ja tulkinta

Etätutkimusta suunniteltaessa tulee huomioida tutkittavan edellytykset käyttää etäteknologiaa (esimerkiksi toimintakyky ja ikä). Etätutkimuksessa on huomioitava samat asiat kuin kasvokkain tehtävässä tutkimuksessa, esimerkiksi hyvän vuorovaikutussuhteen rakentaminen, tutkimustilanteen työrauha sekä luottamuksellisuuden ja salassapidon toteutuminen. Etätutkimustilanteessa on tärkeää varmistaa, ettei tutkimustilassa ole ylimääräisiä henkilöitä. Tarvittaessa voidaan sopia avustajan tai tulkin tarpeesta, kuten kasvokkain tapahtuvassa tutkimustilanteessa.

Tutkijan tulee hyödyntää ammattitaitoaan tapauskohtaisesti tutkimustilanteen edellytysten arvioinnissa. Erityisesti tulee huomioida vuorovaikutuksen selkeys ja häiriöttömyys. Tähän voi vaikuttaa moni tekijä, kuten laitteiden tekniset ominaisuudet sekä säädöt (esimerkiksi näytön resoluutio, kuulokkeiden ja mikrofonin äänenlaatu, äänenvoimakkuuden taso), riittävä internetyhteyden laatu ja mahdolliset hetkittäiset vaihtelut siinä.

Etätutkimuksen tulosten tulkinta vaatii aina tarkkaa harkintaa tutkimuksen luotettavuudesta. Poikkeava tutkimustilanne verrattuna standardoituun esitystapaan heikentää tulosten vertailukelpoisuutta vertailuaineistoon.

Etätutkimuksesta on hyötyä, mikäli sen pystyy tekemään riittävän luotettavasti. Jos tutkimus voidaan toteuttaa riittävän laadukkaasti ammattieettisiä periaatteita ja etäyhteysohjeita noudattaen, etätutkimus on mahdollinen työskentelytapa esimerkiksi poikkeusolosuhteissa.

Hogrefe Psykologien Kustannus Oy

Kaisaniemenkatu 10
00100 Helsinki
+358 9 612 6060

www.hogrefe.fi